

Complexnummer: 529738

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Deelen/Kop van Deelen

<i>Aantal complexonderdelen</i>	<i>Monumentnummers van complexonderdelen</i>
27	529739, 529740, 529741, 529742, 529743, 529744, 529745, 529746, 529747, 529748, 529749, 529750, 529751, 529752, 529753, 529754, 529755, 529756, 529757, 529758, 529759, 529760, 529761, 529762, 529763, 529764, 532126

Woonplaats

Deelen

Gemeente

Ede

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Bij Delenseweg 85, 6877 AE te Deelen

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Complex van VLUCHTLEIDINGS- EN LEGERINGSCENTRUM KOP VAN DEELEN, onderdeel van Vliegveld Deelen, bestaande uit:

TERREIN met AANLEG

Gebouw 1 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 2 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 3 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 5 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 6 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 7 - LEGERINGSBARAK

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Gebouw 8 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 9 - MANSCHAPPENKANTINEGEBOUW

Gebouw 10 - BADHUIS / KETELHUIS

Gebouw 11 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 12 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 13 - LEGERINGSBARAK

Gebouw 14 - LAZARET

Gebouw 14a - LEGERINGSBARAK

Gebouw 15 - GARAGE met SMEERKUIL

Gebouw 16 - TRANSFORMATORHUIS / ELEKTRICITEITSHUIS

Gebouw 17 - GASMASKERPROEFGEBOUW

Gebouw 18 - BRANDWEERKAZERNE / KANTOOR met HONDENHOK

Gebouw 19 - VLUCHTLEIDINGSCENTRUM

Gebouw 21 - BUNKER

Gebouw 22 - BUNKER

Gebouw 23 - COMMANDOBUNKER

Gebouw 24 - POMPGEBOUW met PUT

Gebouw A1 - SCHUUR

Gebouw B1 - GARAGE met SMEERKUIL

Onderdeel No. G10 - BLUSWATERBUNKER

Het eerste gebouwencomplex van Fliegerhorst Deelen kwam tot stand op de Kop van Deelen, waar de kennelijk al eerder voorbereide bouwactiviteiten in mei en juni 1940 plaatsvonden. Het merendeel van de bestaande bebouwing werd gesloopt en vervangen door panden met functies die essentieel waren voor het functioneren van het vliegveld - vandaar de zeer snelle bouw en oplevering. De hoog gelegen 'natuurlijke commandopost' Kop van Deelen omvatte onder meer het vluchtleidingscentrum, de zogenoemde 'Gruppengefechtsstand', waar alle acties der in Deelen gestationeerde luchtmachteenheden werden voorbereid en geëvalueerd, de meteorologische dienst en een commandobunker. Verder waren er onder meer een lazaret, een brandweerkazerne, een centraal bad- en ketelhuis, een flink aantal personeelsverblijven, een verbindingbunker en enige gevechtsbunkers van waaruit het gehele

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vliegerterrein kon worden bestreken. Technisch bijzonder was de aanwezigheid op het terrein van een centraal gestookte verwarming - een vroeg voorbeeld van wijkverwarming dus. Het complex wordt gekenmerkt door zijn camouflage als esdorp, door de samenhang van een brink met akkerland (esgronden), weidegronden en woeste gronden (velden). Het patroon van de oorspronkelijk vermoedelijk grotendeels beklinkerde wegen is na de Tweede Wereldoorlog enigszins gestroomlijnd en uitgebreid en ook zijn enkele hoofdassen verhard door middel van asfalt, maar het oorspronkelijk wegennet is in grote trekken nog herkenbaar aanwezig, ook voor wat betreft de pre-Duitse periode. De door middel van vierkante betontegels aangelegde paadjes naar de gebouwen en de drie tegels brede paden rond de gebouwen zijn vrijwel geheel intact. De gebouwen waren voor een groot deel als 'Regelbauten' - waarbinnen varianten in enkele standaardmaten en met standaard dakvormen voorkwamen - uitgevoerd, maar werden ten dele ook als 'Sonderbauten' naar de plaatselijke omstandigheden en behoeften gebouwd. In ieder geval waren ze gecamoufleerd alsof ze een landelijke functie bezaten, of anders waren ze wel aan het zicht onttrokken door groen of door een aarden dekking. In de bebouwing komen vele verschillende plattegronden voor, maar er is zonder uitzondering één bouwlaag toegepast - die vrijwel altijd is voorzien van een opgaande dakvorm. Het plafond / de zoldervloer is op de Kop van Deelen - anders dan in de meeste andere kampementen - vrijwel overal in houten vloerdelen uitgevoerd, net als de vloer van de begane grond. De meeste panden zijn traditionalistisch van stijl, met slechts wat 'noodzakelijke' moderne details, zoals scherfvrije twee centimeter dikke plaatstalen luiken en in enkele gevallen gewapend betonnen kelders en plafonds. Karakteristiek zijn het circa 50 cm dikke muurwerk ('FeltmäÙig verstärkt') van het merendeel van de niet gevechtsgebonden gebouwen en de met pannen gedekte, al dan niet afgewolfde zadeldaken en schilddaken. De plaatstalen luiken zijn zonder enige uitzondering slechts aan één zijde van beschildering in zandloper- of lijstpatroon voorzien; de andere kant, die in gesloten toestand naar buiten is gekeerd, is meestal effen groen - maar soms wit - geschilderd. Na de oorlog zijn de gebouwen opnieuw als onderkomens van militairen benut en zijn ook de zolders van vele gebouwen als manschappenverblijven ingericht. Hiertoe zijn onder meer voorzieningen verbeterd en werden op zolderniveau langgerekte dakkapellen aangebracht. Rond het jaar 2000 zijn de meeste gebouwen een tijd in gebruik geweest als onderkomen voor asielzoekers; hiertoe hebben opnieuw enkele (technische en fysieke) aanpassingen plaatsgevonden, die echter in de loop van 2004 voor een deel weer ongedaan zijn gemaakt. In het algemeen zijn de plafonds verlaagd, is een deel van de ramen, deuren en houten trappen vernieuwd of gewijzigd en is de technische infrastructuur vervangen. De ruimtelijke indeling - behalve die van de meeste zolders - bleef gewoonlijk intact, al hebben hier en daar wel wat toevoegingen plaatsgevonden.

Naast de hierna afzonderlijk beschreven gebouwen omvat Kop van Deelen onder meer een door aarden camouflage grotendeels aan het zicht onttrokken bunker, aan de rechterzijde van de toegangsweg, (no. 26), globaal tussen de nummers 18 (brandweerkazerne) en 17 (gasmaskerproefgebouw). Tevens is er het met gebouw A1 te vergelijken, bakstenen gebouwtje 33A, links naast gebouw 9 en dicht daarbij een wit gesausd L-vormig bakstenen gebouwtje onder met rode pannen belegd schilddak, met merktekens B en D. In de zuidwesthoek van het terrein bevindt zich een bakstenen hondenhok en op verschillende plaatsen zijn fundamenten van gebouwtjes herkenbaar. Het vermelden waard zijn ook een - mogelijk naoorlogse - ceremonie- of appèlplaats met vlaggenmast (achter gebouw 23) en een bouwsel uit baksteen en beton op vermoedelijk het hoogste punt van het terrein (achter gebouw 7), waarvan de functie (nog) niet bekend is. Tot slot van deze niet uitputtende opsomming bevat het terrein enkele, al dan niet intacte bluswatervijvers en vele betonnen omheiningpalen met recent prikkeldraad of andere afrastering, en ook enige in verschillende perioden tot stand gekomen soms meerlaagse naoorlogse gebouwen. Buiten het hek rond het kamp liggen onder meer een door aarden camouflage deels aan het zicht onttrokken langgerekte bunker en een bakstenen hondenhok (beide aan de westzijde van de dwarsweg, ongeveer tegenover bluswaterbunker G10), het voor bescherming in aanmerking komende gemaal (aan de Hoenderloseweg) en het vluchtleidingsgebouw (gebouw 20, eveneens aan de Hoenderloseweg).

Waardering van het complex

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Complex van een vluchtleiding- en legeringcentrum, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter opgezet, groot militair vliegveld, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, historisch-geografische, techniekhistorische, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in het concept verwerkte, reeds in het (artefactiële) landschap aanwezige elementen, uit de relictten van technische innovatie, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529739

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/26

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			772
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Omschrijving

TERREIN met AANLEG. De bodem van Kop van Deelen en omgeving bestaat uit door gletscherijs hoog opgestuwde zandgronden en lagere uitspoelingszones en zandvlakten, met een waterhuishouding die van nature hier en daar menselijke bewoning mogelijk maakte. Deelen en omgeving werden al in prehistorische tijd bewoond, maar vooral uit de laatste eeuwen zijn tal van gegevens over het gehucht Deelen bekend, ook door kaartmateriaal. Hier en daar zijn sporen uit pre-, proto- en / of vroeghistorische tijd gevonden. Deelen was een lineaire nederzetting van slechts enkele boerderijen en woningen, met rondom essen en weiden - het geheel omgeven door en doorsneden met windsingels en wildwallen. Het terrein waarop thans het gebouwencomplex en legeringskamp Kop van Deelen werd aangelegd ligt zo'n 20 m hoger dan het zuidwestelijk ervan gerealiseerde militaire vliegveld Deelen. Kop van Deelen vertoont tussen twee 'pieken' van meer dan 80 m een lichte helling van noordoost naar zuidwest en daalt daar van ruim 75 m +NAP naar ongeveer 65 m; het vliegterrein ligt op ongeveer 50 m +NAP. De helling wordt van oudsher gevolgd door een ruwweg van noordoost naar zuidwest lopende weg, de Brinkhorsterweg, die in feite een kort gemeenschappelijk tracé was van een aantal lokale zandpaden. Hiermee was het voormalige gehucht Deelen, dat als een oase op de Veluwe lag, een verkeersknooppunt. Door tweezijdige afsluiting van de weg in 1940 verloor de voormalige Brinkhorsterweg zijn verkeersfunctie totaal, al vormt hij thans nog wel de hoofdas van het legeringskamp. De toch reeds schaarse oude bebouwing van Deelen, die overigens hoofdzakelijk meer naar het zuidwesten en dus lager langs de Brinkhorsterweg lag, is bij de aanleg van Dorf Deelen vrijwel totaal gesloopt en liet binnen het legerkamp aan de oppervlakte geen noemenswaardige sporen na. Bestaande windsingels en / of wildwallen rond het oude gehucht Deelen, met name die in het zuidwesten en (zuid)oosten werd in diezelfde tijd echter nieuw leven ingeblazen: ze gingen meer dan ooit fungeren als wegen en verder vooral als camouflageschermen. Zowel het zuidwestelijke camouflagescherm als het min of meer

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

evenwijdig hiermee lopende gedeelte van de Hooilaan werden in 1940 benut als basis voor het oprichten van militaire bouwwerken. En uiteraard gold hetzelfde voor het haaks op deze beide assen staande deel van de Brinkhorsterweg, met in het uiterste noordoosten het gevorkte relict van twee aansluitende zandpaden. Het wegennet van oud Deelen werd intussen nog aangevuld met enige extra verbindingen, die niet alleen een verkeersdoel hadden, maar die tevens moesten bijdragen aan een 'geënceneerd organische ontwikkelings- of ad hoc karakter' van de nederzetting: 'Dorf Deelen' werd gecamoufleerd als een doorsnee Veluws esdorp. Vermoedelijk mede hierom is onder meer een afsnijdende weg van de operationele naar de verblijfsgebouwen aangelegd, en verder kwamen er ook twee 'achterommetjes'. De Brinkhorsterweg en de haaks erop staande weg onder het camouflagescherm vormen samen de 'winkelhaak' in de plattegrond van 'Dorf Deelen', terwijl de afsnijding de schuine zijde van een rechthoekige driehoek vormt. Alle verbindingen op het terrein werden verhard met 'typisch Nederlands' baksteenklinkerwerk, dat in verschillende patronen werd gelegd, terwijl de paadjes naar en rond de gebouwen op het terrein met 30 x 30 cm betontegels werden belegd. Het in hoofdlijnen driehoekige terrein werd geheel door in beton en draad uitgevoerde paal- en hekwerken omsloten en waar nodig met aarden wallen afgegrensd: de oude singels en wallen vormden hierbij de leidraad. Vermoedelijk mede als gevolg van de camouflage als Veluws dorp is een duidelijke, uit de Duitse tijd stammende appèlplaats nauwelijks aan te wijzen, maar oostelijk van gebouw 23 bevindt zich thans een bakstenen voet met vlaggenmast en hier tegenover komt op de topografische kaart van omstreeks 1955 een min of meer rechthoekig groen terrein voor dat als zodanig gefunctioneerd kan hebben.

Zowel het patroon van wegen en paden als een deel van het oorspronkelijk toegepaste materiaal is nog in het veld aanwezig of herkenbaar, terwijl ook het vroegere doorgaande karakter ervan nog goed herkenbaar is. Een deel van de hoofdverbindingen is enigszins gestroomlijnd en voorzien van een asfaltslijtlaag, maar de kleinere en de paden verkeren nog in een toestand die aan die van 1940 herinnert. Hetzelfde geldt voor de paalwerken, wallen en windsingels ('camouflageschermen') die zelfs vrijwel intact zijn. Zo is er binnen en op meerdere plaatsen aan de grenzen van het terrein nog steeds een duidelijke lanenstructuur herkenbaar, waarvan de oorsprong teruggaat op de al in de vroege 19e eeuw op de kaart voorkomende windsingels en wildwallen.

Bij de inrichting van 'Dorf Deelen' werd doelbewust gebruik gemaakt van het bestaande reliëf, dat het mogelijk maakte zonder de constructie van een verkeerstoren of andere hoge bouwwerken het vliegterrein te overzien. Overigens is er wel een hoge uitkijkpost gekomen, maar allereerst verschenen aan de zuidwestzijde van de hier relatief steile helling verscheidene direct 'vliegverkeergelateerde' gebouwen. Hogerop - in het gebied met flauwer reliëf en dus met minder 'natuurlijk' uitzicht - werden voornamelijk manschappenverblijven en onderkomens voor aanverwante functies tot stand gebracht. De gebouwen werden vooral langs de vooraf bestaande wegen opgericht, maar hun concrete situering maakte een ad hoc indruk. Ze werden op verschillende afstanden van de wegen geplaatst, werden met de daknok in verschillende richtingen gepositioneerd en waren ook verschillend van plattegrond en volume. Tevens zijn de gebouwen zodanig uitgevoerd dat ze door hun dakvorm, beschilderde luiken, bijgebouwen en erven voor inheemse boerderijen en woningen konden doorgaan. Met name de verschillend uitgevoerde dakvormen - er werden vooral zadeldaken, wolfsdaken en schilddaken toegepast - en de niet uniforme kleurstelling van de pannendeckings zorgden voor bouwwerkgebonden camouflage van deze - objectief bezien - 'opmerkelijk' gesitueerde militaire nederzetting. Een ander belangrijk aspect van de camouflage van het legerkamp was de aankleding van de ruimte. Kaarten uit de jaren '30 laten een slechts ten dele door opgaand groen begroeid terrein zien, dat verder werd gekenmerkt door ongelijk grasland en akkertjes. Veel akkers waren zelfs tegen het eind van de oorlog nog heel duidelijk als afzonderlijke 'strepen' herkenbaar, terwijl het grasland, dat deels was benut voor de bouw van de onderkomens, duidelijke sporen van de indeling in huiserfjes - in ieder geval van cultivering en parcellering - vertoonde. Ook waren er tegelpaadjes en walletjes aangelegd, deels functioneel, maar uiteraard ook met het doel het kamp een onschuldig uiterlijk te geven. Vooral in de eerste fase van de aanleg van vliegveld Deelen werd niets nagelaten om de camouflage te optimaliseren; er werd

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

niet alleen agrarisch bedrijf gesimuléerd, maar ook daadwerkelijk uitgeoefend! Naast deze toch functioneel aandoende artefacten werden ook zuiver esthetische aspecten niet vergeten. Enkele van de meest opvallende - en vermoedelijk met opzet in het oog springende - waren de deels in gemetselde baksteen uitgevoerde tuinaanleg aan de noordwestzijde van de brandweerkazerne en de als siervijver of natuurlijke drenkplaats aangelegde waterpartij tussen de Brinkhorsterweg en het aangrenzende achterommetje. Deze grillig gevormde waterpartij, uitgevoerd met een betonnen bodem, was in feite echter een bluswaterkom.

Vele voor functionele doeleinden en / of als onderdeel van camouflage op het kamp tot stand gebrachte artefacten zijn nog in het terrein herkenbaar of zo goed als ongeschonden aanwezig. Het betreft hier uiteraard in de eerste plaats de gebouwen, maar ook de tuinaanleg bij de brandweerkazerne, de grillig gevormde waterpartij en de als onderdeel van erfinrichting tot stand gekomen tegelpaadjes vormen nog markante facetten van de uit 1940 daterende detailinrichting van Dorf Deelen.

Niet toevallig werden aan de relatief hoog gelegen noordwest- en de zuidoostzijden van het terrein respectievelijk een uitkijkpost (op de schoorsteen van het ketelhuis) en een bunker met installaties voor de verbindingseenheden gebouwd. Het ketelhuis was tevens het hart van een van de eerste wijkverwarmingssystemen in Nederland - en mogelijk het allereerste. Het kamp is hiertoe ondergronds voorzien van een netwerk van verwarmingsleidingen, waarvan op enige plaatsen de putdeksels zichtbaar zijn. Additionele verwarming kon op locatie plaatsvinden via normale kachels of haarden. Tot dit deel van de infrastructuur behoorde ook de waterleiding, die werd gevoed vanuit het pompgebouw aan de huidige Hoenderloseweg, op de hoek van de voormalige Brinkhorsterweg, en waarvan de leidingen op het terrein verder een vergelijkbaar tracé volgden. De elektriciteitsdistributie vond plaats vanuit het oostelijk van de hoofdingang gelegen transformatorhuis; vermoedelijk vond het stroomtransport naar de gebruiker - anders dan tegenwoordig gebruikelijk is - bovengronds plaats. Voor wat betreft (afval)waterlozing werd het septicsysteem gehanteerd: via een buizenstelsel met overloop- en bezinkputten, uitgevoerd in gietijzer, grespijp, metselwerk en beton, werd voor elk gebouw afzonderlijk een afvoer aangelegd. Het kamp omvatte verder een aantal voorzieningen voor brandbestrijding, waaronder bluswaterkommen en bluswaterbunkers; de laatste ondergronds, om ook beschikbaar te zijn bij vorst.

De verschillende oorspronkelijk ondergrondse systemen zijn in meer of minder complete en originele vorm nog aanwezig en deels ook nog operationeel; van de bluswaterkommen zijn er enkele nog goed herkenbaar, met water gevuld en dus bruikbaar. Het elektriciteitsnetwerk is - op het trafohuis na - na de oorlog echter vervangen; hier en daar resteert nog wel schakel- en bevestigingsmateriaal dat uit de bouwtijd zou kunnen stammen.

Waardering

TERREIN met AANLEG van Kop van Deelen, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter opgezet groot militair vliegveld, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, historisch-geografische, techniekhistorische, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de overwegend op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in het concept verwerkte, deels reeds in het landschap aanwezige en deels daarop geïnspireerde elementen, uit de gebruikmaking van het natuurlijk reliëf en de bestaande windsingelstructuur in de uitvoering van het concept, uit het grotendeels gehandhaafde authentieke beloop en de ten dele dito uitvoering van wegen en paden, uit de quasi-agrarische functie van de bebouwing en de deels gehandhaafde en deels quasi-agrarische functies van de gronden, uit de relictten van technische innovatie, uit de in een kunstmatig opgezette landelijke structuur met lineaire en brinkdorpkenmerken en met tot in vijvers, tuinaanleg en detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Open verdedigingswerk

Functie

Monumentnummer*: 529740

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/92

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Deelen	Ede	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Deelen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Otterlo	C			773

*Omschrijving***

Inleiding

Gebouw 1 ligt met de nok evenwijdig aan de weg, en vrijstaand aan de zuidzijde van en ongeveer halverwege de voormalige Deeler Buurtweg, aan een circa 10 meter breed met struiken bezet gazon, tegenover gebouw 8 en tussen de gebouwen 2 en 9. In 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament van gecementeerd metselwerk en gedekt door een aan twee zijden afgewolfd en onderin iets uitgezwenkt, met gegolfde betonnen pannen belegd zadeldak. Tegen de kopse oostgevel een aanbouw, die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van drie stel vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder en achtruits valramen boven; draairamen voorzien van in rood en wit zandlopermotief beschilderde en aan de andere zijde witte, plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één - deze laatste zonder luiken - en op zolderniveau twee maal twee vierruits vensters. De dwars geplaatste toegangsopening in de aanbouw voorzien van vlakke houten deur en gedeeld bovenlicht; toegang op begane grond in kopse westgevel dichtgemetseld; die op zolderniveau bereikbaar via klimijzers en betonnen balkon met ijzeren balustrade. Mastgoten; donkerrood geschilderde windveren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

Monumentnummer*: 529741

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82939/66

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 2 ligt met de nok evenwijdig aan de weg en vrijstaand aan de zuidzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, tegenover gebouw 34 en tussen de nummers 1 en 3. In 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament van gecementeerd metselwerk en gedekt door een onderin iets uitgezwenkt, met gegolfde betonnen grauwe pannen belegd zadeldak tussen puntgevels. Tegen de kopse oostgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Rechts in de zuidgevel een kleine uitbouw onder verlengd dakschild. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van drie stellen vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder en achtruits valramen boven. Alle draairamen voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensteropeningen en in de aanbouw één; op zolderniveau twee maal twee, vierruits vensters - in de westgevel provisorisch dichtgezet met plaatmateriaal. De dwars geplaatste toegangsopening in de aanbouw voorzien van een vlakke houten deur en gedeeld bovenlicht. De toegang op de begane grond van de kopse westgevel dichtgemetseld; die op zolderniveau bereikbaar is via klimijzers en betonnen balkon met ijzeren balustrade. Bakgoten; overhoekse pannen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

Monumentnummer*: 529742

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/72

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 3 ligt vrijstaand op enige tientallen meters afstand van en met de nok evenwijdig aan de weg, aan de zuidzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, ten zuidoosten van gebouw 2 en ongeveer tegenover nummer 5. In 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament van gecementeerd metselwerk en gedekt door een onderin iets uitgezwenkt, met gegolfde betonnen grauwe pannen belegd zadeldak tussen puntgevels. Tegen de kopse westgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Rechts in de noordgevel een kleine uitbouw onder verlengd dakschild. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van drie stellen vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder en achtruits valramen boven. Vrijwel alle draairamen voorzien van in rood en wit zandlopermotief beschilderde en aan de andere zijde witte, plaatstalen luiken, waarvan er enkele bij de scharnieren zijn afgebroken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één; op zolderniveau twee maal twee vierruits vensters. De dwars geplaatste toegangsoening in de aanbouw voorzien van vlakke houten deur en verdeeld bovenlicht; tevens dubbele aantrede en stoep. De toegang op de begane grond van kopse oostgevel is dichtgemetseld; die op zolderniveau bereikbaar via klimijzers en betonnen balkon met ijzeren balustrade. Bakgoten; geschilderde windveren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529743

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/78

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Deelen	Ede	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Deelen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Otterlo	C			773

*Omschrijving***

Inleiding

Gebouw 5 ligt met de nok evenwijdig aan de weg en vrijstaand aan de noordzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, ten westen van de afsplitsing van het vroegere pad naar het jachthuis en tussen de gebouwen 6 en 34. Werd in 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament van gecementeerd metselwerk en gedekt door een aan twee zijden afgewolfd en onderin iets uitgezwenkt, met gegolfde grauwe betonnen pannen belegd zadeldak. Tegen de kopse oostgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van twee groepen van drie vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder en achtruits valramen boven. Alle draairamen voorzien van in rood en wit zandlopermotief beschilderde en aan de andere zijde witte, plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één; op zolderniveau twee maal twee vierruits vensters. De dwars geplaatste toegangsopening in de aanbouw voorzien van vlakke houten deur en verdeeld bovenlicht. De toegang op begane grond in de kopse westgevel is dichtgemetseld; die op zolderniveau bereikbaar is via klimijzers en betonnen balkon met ijzeren balustrade. Mastgoten; donkerrode windveren onder overhoekse pannen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

Monumentnummer*: 529744

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/85

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 6 ligt met de nok diagonaal op de weg en vrijstaand in een ruim gazon aan de noordzijde van de voormalige Brinkhorsterweg, ten oosten van de afsplitsing van het vroegere pad naar het jachthuis en tegenover gebouw 5. In 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament van gepleisterd metselwerk en gedekt door een aan twee zijden afgewolfd en onderin iets uitgezwenkt, met gegolfde grauwe betonnen pannen belegd zadeldak. Tegen de kopse zuidgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van twee groepen van drie vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin van met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder, en achtruits valramen boven. Alle draairamen voorzien van in rood en wit lijstmotief beschilderde en aan de andere zijde witte, plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één, en op zolderniveau twee maal twee houten vensters met vierruits ramen. De dwars geplaatste toegangsopening in de aanbouw voorzien van vlakke houten deur en gedeeld bovenlicht; toegang op begane grond in kopse westgevel dichtgemetseld; de toegangsopening op zolderniveau, met houten deur waarin verdeeld glazen bovenpaneel, is bereikbaar via klimijzers en betonnen balkon met ijzeren balustrade. Bakgoten; donkerrode windveren onder overhoekse pannen. Indeling van het interieur is in hoofdzaak ongewijzigd. Houten vloeren. Voor de bouwtijd kenmerkende, houten

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bordestrap. Interieur grotendeels gewijzigd door onder meer verlaagde plafonds, moderne nutsvoorzieningen, modern sanitair en vernieuwde deuren. Twee kennelijk eerder in beide dakvlakken, strooksgewijze aangebrachte langgerekte dakkapellen en enige tussenschotten zijn verwijderd, waardoor de zolder thans één grote onverdeelde beschoten ruimte is, met nog slechts enkele sporen van de oude toestand. Tamelijk licht uitgevoerde kap, gedragen door spanten.

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

Monumentnummer*: 529745

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/46

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 7 ligt, met de nok evenwijdig aan de weg en vrijstaand aan de westzijde van het voormalige pad naar het jachthuis, noordelijk van gebouw 5. Werd in 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau deel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament in gecementeerd metselwerk en gedekt door een aan twee zijden afgewolfd en onderin iets uitgezwenkt, met gegolfde grauwe betonnen pannen belegd zadeldak. Dakschilden ter weerszijden deels opgelicht ten behoeve van langgerekte dakkapellen met dito vensterstroken. De dakkapellen zijn aan de zijwanden afgewerkt met tresplaten. Tegen de kopse zuidgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van twee groepen van drie vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder, en achtruits valramen boven. In de zuidelijke kopgevel en in de aanbouw in totaal drie vergelijkbare vensters en in de noordelijke kopgevel links een vergelijkbaar venster en rechts een venster met modern raam. Alle draairamen voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. In de kopse gevels op zolderniveau twee maal twee vensters met vierruits ramen. De dwars geplaatste toegangsopening in de aanbouw voorzien van een vlakke houten deur en bovenlicht. Toegang op de begane grond van de kopse noordgevel dichtgemetseld; toegang met verdeeld bovenlicht op zolderniveau bereikbaar via een later aangebrachte ijzeren trap. Mastgoten; wit geschilderde windveren onder overhoekse pannen. Interieur bevat onder meer een voor de bouwtijd

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

karacteristieke trap.

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529746

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/51

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 8 ligt, met de nok haaks op de weg en vrijstaand aan de noordzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, ongeveer tegenover gebouw 1. Werd in 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß'. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau deel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundament in gecementeerd metselwerk en gedekt door een onderin iets uitgezwenkt, met rode verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels, en in de beide dakschilden langgerekte dakkapellen met dito vensterstroken. Tegen de kopse zuidgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Rechts in de westgevel een kleine uitbouw onder verlengd dakschild. Op begane grond in beide lange zijden voorzien van drie stellen vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder, en achtruits valramen boven. Alle draairamen voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één, en op zolderniveau twee maal twee vensters met vierruits ramen. De dwars geplaatste toegangsoopening in de aanbouw is voorzien van een vlakke houten deur en in vieren gedeeld bovenlicht. De toegangsoopening op de begane grond van de kopse noordgevel heeft een plaatstalen deur; toegang op zolderniveau bereikbaar via een ijzeren trap en betonnen balkon met ijzeren balustrade. Zinken mastgoten; wit geschilderde windveren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

Monumentnummer*: 529747

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/58

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 9 ligt vrijstaand aan de zuidzijde van en ongeveer halverwege de voormalige Deeler Buurtweg tussen de gebouwen 1 en 12. In 1940 gebouwd en op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de jaren 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau deel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen, waarbinnen het de functie van 'mess' bezat. Gebouw 9 omvat in dit verband twee scherp te onderscheiden gedeelten: een evenwijdig met de voormalige Deeler Buurtweg gebouwd deel, dat vooral als 'Kasino' (ontspanningscentrum) dienst deed, en een hierachter gesitueerd gedeelte, waarin de 'mess' was gevestigd. Beide delen zijn verbonden via een tussenlid, dat vermoedelijk als keuken was ingericht.

Omschrijving

Deels onderkelderde, eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen MANSCHAPPENKANTINEGEBOUW in twee bouwdelen en een tussenlid, het geheel op een samengestelde plattegrond, met plint en grootste deel van fundament in gecementeerd metselwerk, en gedekt door afzonderlijke, met grauwe gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegde schilddaken. De plattegrond en dakvorm herinneren nog aan de naar agrarische functies verwijzende camouflagetactiek, maar de bijbehorende detaillering in de vorm van vensters en luiken is verdwenen. Het langs de Deeler Buurtweg gelegen bouwdeel is gebouwd op een langgerekt rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een onderin iets uitgezwenkt schilddak, dat aan de westzijde echter tegen een puntgevel eindigt als zadeldak en waarvan de noklijn evenwijdig aan de weg loopt. Links in de langs de weg gelegen (noord)gevel een kleine uitbouw onder verlengd dakschild; uitbouw is voorzien van een groene voorzetwand en bevat drie vensteropeningen zonder bovenlicht. In de nok, oostelijk van het midden, dwars op de noklijn, een bakstenen rookkanaal en rechts

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

daarvan een drietal luchtverversingskanalen. Op de begane grond in de noordelijke langsgevel, tien gemoderniseerde vensteropeningen onder betonnen lateien, met onder meer draairamen, lange smalle bovenlichten en ten dele ook 'onderlichten' en tussen de eerste en de tweede van links een latere toegangsopening. In de westelijke kopgevel op de begane grond een vijftal tijdelijk dichtgezette vensteropeningen onder betonnen lateien en op zolderniveau twee kleine, onder ontlastingsbogen geplaatste, maar eveneens dichtgezette vensters. In de oostelijke kopgevel rechts een dichtgemetseld venster, links een modern venster en ertussen een toegangsopening met bovenlicht onder betonnen latei. De zuidelijke langsgevel doorbroken door het tussenlid; het oostelijke deel bevat vier moderne vensters en hieronder een trap naar keldertoegang met dubbele deuren. In westelijk deel links twee moderne vensters met hiertussen een toegang met dubbele deuren en rechts twee dichtgemetselde gevelopeningen. Mastgoten en westgevel met geschilderde windveren onder overhoekse pannen. In gewapend beton uitgevoerde kelder, ingericht met moderne keukenapparatuur. Interieur op begane grond volledig vernieuwd. Beschoten spantenkap.

Het links hierachter gesitueerde bouwdeel, met hogere dakvoet, is gebouwd op een bijna vierkant rechthoekig plattegrond met plint en fundering in gecementeerd metselwerk en wordt gedekt door een hoger en onderin enigszins uitgezwenkt schilddak. In de oostelijke langsgevel vijf moderne vensteropeningen onder betonnen lateien, met draairamen, lange smalle bovenlichten en merendeels 'onderlichten'. In de noordelijke kopgevel een moderne toegangsopening onder betonnen latei, terwijl rechts hiervan het tussenlid aansluit. De zuidelijke kopgevel bevat vier moderne, deels recent heringebrachte vensters. De zuidelijke kopgevel is tevens voorzien van een met pannen gedekte Vlaamse gevel met zolderdeur. Westelijke langsgevel naadloos overgaand in die van het tussenlid. Vier moderne vensters met duidelijke sporen van vroegere gevelindeling met veel grotere vensteropeningen. Mastgoten. Interieur op begane grond sterk vernieuwd. Zolder voorzien van een betonnen vloer. De hoge beschoten kap wordt gedragen door een dubbel spantensysteem met standvinken.

Het tussenlid verbindt via een T-aansluiting het lange deel met het hogere gedeelte en wordt gedekt door een iets lager, aan weerszijden aangekapt zadeldak. De westelijke langsgevel gaat naadloos over in die van de het hogere deel; beide langsgevels bevatten drie vensteropeningen met moderne ramen, waarvan in de westelijke gevel de meest linker een andere functie heeft gekregen. Mastgoten. Interieur op begane grond sterk vernieuwd. Beschoten spantenkap.

Waardering

MANSCHAPPENKANTINEGEBOUW, van algemeen belang als zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op locale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit enige voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge congruentie van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529748

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82939/62

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 10 ligt aan de noordzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, met de hoofdas vrijwel evenwijdig met de weg, en vrijstaand aan een achterstraatje, ongeveer tussen gebouw 11 en het aan de overzijde van de achterstraat gelegen gebouw B1. In 1940 gebouwd als 'Sonderbau', type badhuis, mede in gebruik als ketelhuis, een hoedanigheid waarin het een pioniersrol vervulde in stadsverwarmingstechniek. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in een esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau deel van een los gegroepeerd ensemble van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Deels onderkelderd, eenlaags, wit gesausd, bakstenen BADHUIS / KETELHUIS op L-vormige plattegrond met plint in gecementeerd metselwerk, bestaande uit een rechthoekig bouwdeel onder een aan weerszijden afgewolfd zadeldak en een iets lagere noordoostelijke aanbouw onder aangekapt schilddak, beide belegd met gegolfde grauwe betonnen pannen en uitgevoerd met enig overstek. Oostelijk van het midden, dwars op de hoofdnoklijn, staat een relatief omvangrijke en enkele meters hoge, op T-vormig plattegrond gebouwde bakstenen schoorsteen annex toren / uitkijkpost, die aan de westzijde is voorzien van klimijzers en die aan de noord- en de zuidkant spleetvenstertjes bevat. In het noordelijk dakschild een jongere schoorsteen. In westelijke kopgevel bakstenen treden en stoep, centrale toegangsoening met dubbele naar buiten openslaande deuren en door roeden verdeeld achtruits bovenlicht. Ter weerszijden vensters met in drieën verdeeld valraam. Hierboven op zolderniveau twee kleine vensters. Aan de oostelijke kopgevel een zijdelingse bakstenen trap naar een toegang op kelderniveau, en twee vensteropeningen met in vieren verdeeld valraam. Op de begane grond in beide langshevels zes vensteropeningen onder een rollaag en voorzien van relatief kleine, in

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hoofdzaak met roeden verdeelde houten draairamen of van met roeden verdeelde houten zesruits valramen. Vensterdorpels uitgevoerd in aflopend tegelwerk. In de zuidelijke langsgevel rechts van het midden een toegangsopening. Mastgoten en wit geschilderde windveren. De oostelijke en noordelijke gevels van de aanbouw elk voorzien van vergelijkbare vensters, maar onder betonnen latei en met bakstenen onderdorpels; westelijke gevel blind. Mastgoten.

Interieur ten dele intact. Het badhuisgedeelte bevat onder meer een aantal geel betegelde badcabines met afgeronde, granito bankjes en een strijkruinte met houten strijkplanken. Met platen beschoten sporen- en spantenkap. Het aparte, niet toegankelijke ketelhuis bevat in de aanbouw op kelderniveau onder meer een met gele en zwarte tegels bezette ruimte, waarin een moderne verwarmingsinstallatie is opgesteld, die nog steeds een functie vervult voor de verwarming van het kampement.

Waardering

Badhuis / ketelhuis, van algemeen belang als vrij zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op locale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de betekenis voor de geschiedenis van de wijkverwarming in Nederland, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529749

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/45

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 11 ligt, met de daknok vrijwel evenwijdig met de weg en vrijstaand in een gazon, aan de noordzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, in de nabijheid van de afsplitsing van een achterstraatje en ongeveer tegenover gebouw 12. Gebouw 11 werd in 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß' en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945, op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundering in gecementeerd metselwerk en gedekt door een onderin iets uitgezwenkt, overwegend met grauwe Tuiles du Nord belegd zadeldak tussen puntgevels, met in de dakschilden langgerekte dakkapellen met dito vensterstroken. Tegen de kopse oostgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Rechts in de zuidgevel een kleine uitbouw onder verlengd dakschild. Op begane grond in beide lange zijden voorzien van drie stellen vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder, en achtruits valramen boven. Alle draairamen voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één; op zolderniveau twee maal twee vierruits vensters en een vergelijkbaar venster links boven de aanbouw. Dwars in de aanbouw geplaatste toegangsopening voorzien van vlakke houten deur en in drieën verdeeld bovenlicht; toegang op begane grond van de kopse noordgevel met plaatstalen deur; houten deur op zolderniveau, oorspronkelijk bereikbaar via klimijzers, betonnen balkon met ijzeren balustrade en thans ook via een later aangebrachte ijzeren trap. Mastgoten en wit geschilderde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

windveren.

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, alsmede uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529750

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82937/125

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 12 ligt met de nok evenwijdig met de weg en vrijstaand in een gazon, aan de zuidzijde van de voormalige Deeler Buurtweg, ten oosten van de T-kruising en ongeveer tegenover gebouw 11. Werd in 1940 gebouwd als 'Regelbau', type 'Unterkunft Groß' en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijz complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op rechthoekige plattegrond met plint en fundering in gecementeerd metselwerk en gedekt door een onderin iets uitgezwenkt, met grauwe gegolfde betonnen pannen belegd zadeldak tussen puntgevels, met in de beide dakschilden langgerekte dakkapellen met vensterstroken. Tegen de kopse oostgevel een aanbouw die onder een apart, uitgezwenkt en met pannen belegd zadeldak is gebracht. Op de begane grond in beide lange zijden voorzien van drie stellen vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder, en achtruits ramen boven. Alle draairamen voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. In de kopse gevels twee maal twee vergelijkbare vensters en in de aanbouw één, en op zolderniveau twee maal twee vensters met vierruits ramen. De dwars geplaatste toegangsopening in de aanbouw voorzien van vlakke houten deur en in vieren verdeeld bovenlicht; toegang op begane grond kopse westgevel via plaatstalen deur; houten deur op zolderniveau oorspronkelijk bereikbaar langs klimijzers en een betonnen balkon met ijzeren balustrade en thans ook via later aangebrachte ijzeren trap. Zinken mastgoten en wit geschilderde windveren. Interieur deels gemoderniseerd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529751

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/129

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 13 ligt met de noklijn evenwijdig met de weg en vrijstaand aan de oostzijde van de dwarsweg, op enigszins hellend terrein, tussen onderdeel G10 en gebouw 22. Het werd in 1940 gebouwd als 'Sonderbau' type 'Unterkunft' en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Gebouw 13 is op mesoniveau deel van een ijil complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK met souterrain / kelder, op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met gemengde gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd, afgewolfd zadeldak, met in beide dakschilden langgerekte dakkapellen met dito vensterstroken en in de top van het zuidelijke wolfseind een dwars op de noklijn staand bakstenen rookkanaal. Iets terugliggende bakstenen plint en enig dakoverstek. Centraal in de kopse zuidgevel een toegangsopening op maaiveldniveau, waarin een vlakke deur en links en rechts hiervan een relatief kleine, houten vensteropeningen met door roeden in vieren verdeelde dubbele houten draairamen. Op zolderniveau een tweetal vergelijkbare, maar iets smaller uitgevoerde vensteropeningen, waarvan de linker bereikbaar via klimijzers. Al deze vensters met groene houten luiken. Centraal in de kopse noordgevel zijwaartse bakstenen trap naar een getoogde portiek, waarin teruggelegen toegangsopening met een in vieren verdeeld getoogd bovenlicht. Onder de bakstenen trap een toegang tot souterrain. Links en rechts hiervan vensters met kalf, waarin vierruits draairamen onder en achtruits valramen boven. Van deze beide vensters zijn de draairamen voorzien van plaatstalen luiken, groen en wit beschilderd in lijstmotief. Op zolderniveau twee relatief kleine houten vensteropeningen met door roeden in vieren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verdeeld houten draairaam en houten luiken. Hoog in de westelijke langsgevel vijf kleine vensteropeningen met groene houten luiken en daaronder betraliede vensteropeningen van het souterrain. In de oostelijke langsgevel enige verschillende typen vensteropeningen, waarvan de linker twee met houten luiken. Tevens een via een zijwaartse bakstenen trap met ijzeren leuningen bereikbare toegang tot souterrain / kelder en enige bakstenen lichtkokers met tralies. Alle vensteropeningen onder een rollaag. Zinken mastgoten en wit geschilderde windveren. Souterrain / kelder had een functie als schuilkelder.

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf en naar vorm en uitvoering zeldzaam onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de specifieke ligging met ruim uitzicht over het vliegveldterrein, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529752

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/93

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Deelen	Ede	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Deelen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Otterlo	C			773

*Omschrijving***

Inleiding

Gebouw 14 ligt met de noklijn haaks op de weg en vrijstaand aan de oostzijde van de dwarsweg in de directe nabijheid en ongeveer zuidelijk van de gebouwen 14a en 22. Gebouw 14 werd in 1940 gebouwd als 'Sonderbau' en op macroniveau is het onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau onderdeel van een ijl complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau is het als zuidelijkste gebouw onderdeel van een los gegroepeerde cluster van enige in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaags, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerd bakstenen LAZARET, op een rechthoekige plattegrond met plint en fundering in gecementeerd metselwerk en gedekt door een met rode gegolfde pannen belegd, afgewolfd zadeldak. In het westelijk deel van de dakschilden ongeveer zes meter brede dakkapellen met dito vensterstroken en in het oostelijk deel enkele relatief recente dakramen. In de kopse westgevel links voorzien van drie vensters met houten kalf, waarin tweeruits draairamen onder en vierruits ramen boven en rechts hiervan een drietal kleinere getoogde vensters met door roeden verdeelde vierruits ramen. Op zolderniveau een tweetal relatief kleine houten vensteropeningen met door roeden in vieren verdeelde houten ramen. In de noordelijke langsegevel zeven vensteropeningen met houten kalf, waarin tweeruits draairamen onder en vierruits valramen boven. Tussen de twee rechter vensters een bakstenen stoep naar een met een rollaag getoogde portiek, waarin een iets teruggelegen toegangsopening met dubbele deuren. In de zuidelijke langsegevel vergelijkbare typen vensteropeningen. De oostelijke kopgevel heeft centraal een toegangsopening met moderne deur en links en rechts daarvan twee vergelijkbare vensteropeningen. Een tweede toegangsopening op zolderniveau, waarin een vlakke houten deur, is bereikbaar via een later aangebrachte ijzeren trap; links van de toegang een klein vierruits valraam. Alle

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vensteropeningen onder een rollaag; alleen draairamen in de westelijke helft van de begane grond van het pand voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Onder de vensters van de kopse westgevel sporen van geschilderde propagandatekst: "V Duitsland wint voor Europa V"

Waardering

LAZARET, van algemeen belang als zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en van en met de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529753

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82937/102

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 14a ligt met de noklijn haaks op de weg en vrijstaand aan de oostzijde van de dwarsweg, iets achteraf tussen de gebouwen 14 en 22. Het werd in 1940 gebouwd en op macroniveau is het onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945 en op mesoniveau onderdeel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau is het deel van een los gegroepeerde cluster van enige in lineair verband geplaatste gebouwen. Gebouw 14a functioneerde enige tijd als verenigingsgebouw.

Omschrijving

Eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen LEGERINGSBARAK, op een rechthoekige plattegrond met plint en fundering in gecementeerd metselwerk en gedekt door een met rode gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd en afgewolfd zadeldak, met in de dakschilden langgerekte dakkapellen met vensterstroken. De westelijke kopgevel heeft centraal een getoogde toegangsopening met aantrede en dubbele houten deuren, waarin met roeden verdeelde vierruits ramen en links hiervan een drietal kleine getoogde vensters met door roeden verdeelde vierruits ramen en rechts een venster met betonnen kalf, waarin tweeruits draairamen onder en een verdeeld raam boven. Op zolderniveau een tweetal relatief kleine houten vensteropeningen met door roeden in vieren verdeelde houten draairamen. Zuidelijke langsegevel voorzien van zes vensters met betonnen kalf, waarin tweeruits draairamen onder en een vierruits valraam boven. In de oostelijke kopgevel een vijftal vergelijkbare vensters en op zolderniveau een toegangsopening die bereikbaar is via een latere ijzeren trap en links hiervan een klein venster. In de noordelijke langsegevel vijf vensters met betonnen kalf, waarin tweeruits draairamen onder en een vierruits valraam boven en rechts daarvan een klein getoogd venster. Alle gevelopeningen onder een rollaag en de draairamen op de begane grond voorzien van in groen en wit

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken, waarvan echter vooral aan de oostzijde enige exemplaren ontbreken. Zinken mastgoten en wit geschilderde windveren.

Waardering

LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529754

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/110

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 15 en een annexe, deels overwoekerde smeerkuil stammen uit 1940 en liggen vrijstaand in een licht beboste omgeving op geruime afstand oostelijk van de dwarsweg en ten noorden van een zijweg met opstelplaats en ruwweg centraal tussen de nummers 14, 16 en 21. Op macroniveau zijn beide onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau onderdeel van een ijle cluster van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse bakstenen GARAGE op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe Tuiles du Nord belegd zadeldak tussen puntgevels. De zuidelijke langsegevel wordt vrijwel geheel ingenomen door een tweetal ruime toegangsopeningen, waarin dubbele opgeklampte en naar buiten draaiende houten deuren, die zijn gescheiden door een relatief smalle muurdam. In de noordelijke langsegevel een tweetal verdeelde houten vensters onder rollaag en met hellende bakstenen onderdorpel, beide voorzien van valramen. De kopse westgevel is voorzien van drie vergelijkbare vensters; de oostgevel is blind uitgevoerd, met rechts een betonnen kolom of een aanheling. Beide kopse gevels met iets uitkragende bakstenen schouderstukken. Wit geschilderde windveren en zuidelijke langsegevel met zinken mastgoot. Aan de noordgevel resten van een in Eternietpijp uitgevoerd luchtafvoer- of rookkanaal. Het interieur is één ongedeelde ruimte, gedekt door een kap die wordt gedragen door sporen en één enkele houten vakwerkspan met vallende diagonalen. Dit span is later gestut en de kap is later beschoten met plaatmateriaal.

Aan de westzijde van de garage bevindt zich een gemetselde bakstenen SMEERKUIL van meer dan 10 meter lengte, circa 0,70 meter breedte en ruim een meter diep, geflankeerd door circa één meter brede bestratingen en later aangebrachte ijzeren wielgeleiders.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

GARAGE met SMEERKUIL, van algemeen belang als zeldzame en goed herkenbare onderdelen van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de in esdorpstructuur gegoten camouflage, uit de samenhang van en met het totale vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de specifieke onderlinge samenhang van deze beide onderdelen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529755

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/117

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 16 ligt met de nok vrijwel haaks op de weg en vrijstaand in een licht beboste omgeving, aan de zuidoostzijde van de toegangsweg, bij de T-kruising en ten noordoosten van gebouw 17. Gebouw 16 werd in 1940 gebouwd en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau is het onderdeel van een ijl complex van in een esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau van een los gegroepeerde cluster van gebouwen.

Omschrijving

Eenlaags bakstenen TRANSFORMATORHUIS / ELEKTRICITEITSHUIS op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe gegolfde pannen belegd, flauw hellend zadeldak tussen puntgevels met aan beide kopse zijden kort overstek. De toppen van beide kopse gevels zijn relatief recent opnieuw opgemetseld. Kopse zijde noord voorzien van drie stalen T-vensters onder rollaag. In zuidwestelijke langsgevel twee en in de noordoostelijke drie toegangen met plaatstalen deuren onder rollaag. De kopgevel aan de zuidoostzijde bevat links twee hoog geplaatste metalen ventilatieroosters. Mastgoten en wit geschilderde windveren.

Waardering

TRANSFORMATORHUIS / ELEKTRICITEITSHUIS, van algemeen belang als zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de in esdorpstructuur gegoten camouflage, en uit de samenhang van en met het totale vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

Monumentnummer*: 529756

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/69

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 18 ligt vrijstaand met de grootste lengte van noordwest naar zuidoost, evenwijdig aan de huidige Hoenderloseweg, links naast de hoofdtoegang tot het terrein Kop van Deelen. Het werd in 1940 gerealiseerd als 'Sonderbau' en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau is het onderdeel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau van een los gegroepeerde cluster van met de vluchtcontrole verbonden onderkomens. Er is van oudsher onbelemmerd zicht over het gehele vliegeterrein. Aan weerszijden van het gebouw liggen in hoofdzaak in visgraatpatroon beklinkerde open ruimten, terwijl de tuin aan de westzijde onder meer een gemetselde vijver en een piëdestal bevat. Gebouw 18 omvat twee duidelijk te onderscheiden onderdelen: aan de zuidoostzijde een relatief hoge hoofdmassa, waarin de 'Horstfeuerwehr' of vliegveldbrandweer was gevestigd, en links daarvan een duidelijk lagere nevenmassa, die kantoren bevatte. Ten noorden van het gebouw een hondenhok.

Omschrijving

Gedeeltelijk onderkelderde, eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde, hoofdzakelijk bakstenen BRANDWEERKAZERNE / KANTOOR op asymmetrische T-vormige plattegrond. Gedekt door een samengesteld dak, bestaande uit een relatief hoog schilddak met aan beide kopse zijden een verhoogde dakvoet boven het kazernegedeelte - waarin deels moderne dakramen - en een afgewolfd zadeldak boven het kantoorgedeelte, met in beide dakschilden langgerekte dakkapellen met vensterstrook. Alle dakvlakken gedekt met gegolfde hoofdzakelijk grauwe holle (Hollandse) pannen en uitgevoerd met overstek, eindigend in mastgoten. Wit geschilderde windveren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In de aan de Hoenderloseweg grenzende gevel van de hoofdmassa twee hoge gevelopeningen onder betonnen latei, voorzien van moderne kunststof hefdeuren; rechts een later ingebrachte deuropening met lichtmetalen hefdeur; links twee vensteropeningen onder rollaag, met betonnen kalf en voorzien van met roeden verdeelde dubbele houten tweeruits draairamen onder, en vierruits valramen boven. In de aangrenzende korte zijgevel van de hoofdmassa een vergelijkbaar venster. Draairamen op begane grond voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken. De achtergevel van het kazernedeel bevat een tweetal hoge gevelopeningen onder betonnen latei met metalen roldeuren en links daarvan drie kleine vensteropeningen met vierruits valramen. Een van drie vergelijkbare vensters rechts is uitgebroken vanwege een tijdelijke kantooraanbouw, die zich aan de noordoostzijde van het hoofdgebouw bevindt. In de zuidoostelijke langsgevel van het kazernedeel zes vergelijkbare vensteropeningen, met daaronder een tijdelijke stallings- of opslagvoorziening.

In de westelijke langsgevel van het kantoorgedeelte drie en in oostelijke vijf vensteropeningen onder rollaag, met betonnen kalf en voorzien van met roeden verdeelde dubbele houten tweeruits draairamen onder, en vierruits valramen boven. In de westelijke langsgevel tevens een toegangsopening, waarin een vlakke houten deur met vierruits raam en bovenlicht. In de kopgevel van het kantoorgedeelte rechts een vergelijkbaar venster. Op zolderniveau twee vensters met vierruits ramen en latere ijzeren noodtrap. Alle draairamen op begane grond voorzien van in groen en wit lijstmotief beschilderde plaatstalen luiken, waarvan enkele met afsluitbare kijkspleten. In het interieur zijn de vloeren van kelder, begane grond en de zolderverdieping uitgevoerd in gewapend beton. Begane grond kazernedeel is één ongedeelde, ongeveer vijf meter hoge ruimte van circa 14 x 11 m. Zolderverdieping kazernes gestut door twee betonnen kolommen. Interieur vertoont - ondanks gedeeltelijke herindeling van ruimten, zoals ingebrachte kamers boven het kazernedeel en verlaagde plafonds - diverse voor de bouwtijd kenmerkende details, zoals in de kelder een slangenspoelbak en op de begane grond en de kapverdieping van het kantoordeel betegeling en geverfd schuurwerk, (beplate) deuren en een trap met gebogen ijzeren trapleuning.

Achter gebouw 18 een tegen een talud gebouwd en ongeveer een meter hoog bakstenen HONDENHOK, gedekt door een flauw achterwaarts hellende betonnen plaat. Aan de voorzijde twee vrijwel vierkante openingen, waarin resten van metalen kozijnen.

Waardering

BRANDWEERKAZERNE / KANTOOR met HONDENHOK, van algemeen belang als zeldzame en goed herkenbare onderdelen van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de specifieke ligging met ruim uitzicht over het vliegerterrein, uit de samenhang van en met het totale vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529757

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/78

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 19 ligt vrijstaand en met de daknok van noordwest naar zuidoost gericht, evenwijdig met de huidige Hoenderloseweg, tussen gebouw 23 en het aan de andere zijde van deze weg gelegen gebouw 20. In 1940 gebouwd als 'Sonderbau', met aan de voorzijde onbelemmerd zicht over het hele vliegtterrein. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau onderdeel van een ijl complex van in een esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau hoofdonderdeel van een los gegroepeerde cluster van direct met de vluchtcontrole verbonden onderkomens. Gebouw 19 bood in dit verband onderdak aan een tweetal hoofdfuncties, namelijk die van vluchtleidingscentrum of 'Fluggebäude', en die van meteorologische dienst of 'Wetterdienst' (ook wel 'Wetterwart' genoemd). Relatief recent is gebouw 19 uitgebreid met een naar het noordoosten gerichte kantoorvleugel, waarbij het oorspronkelijke concept vrijwel intact bleef. Het nieuw gebouwde deel heeft voor wat betreft de rijksbescherming geen monumentale waarde.

Omschrijving

Eenlaags, naar verluidt onderkelderd en met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerd bakstenen VLUCHTLEIDINGSCENTRUM, tegenwoordig op globaal L-vormige plattegrond en gedekt door een samengesteld dak, dat voor wat betreft het oorspronkelijke bouwdeel bestaat uit een onderin enigszins uitgezwenkt schilddak en voor wat betreft het nieuwe bouwdeel uit een aangekapt, afgeknot schilddak. Alle dakvlakken gedekt met grauwe gegolfde betonnen pannen en in de dakschilden boven de langgevels van het oudste bouwdeel vernieuwde langgerekte dakkapellen met dito vensterstroken. De aan de Hoenderloseweg grenzende zuidwestelijke gevel van de hoofdzakelijk op een rechthoekige plattegrond gebouwde oudste massa bevat rechts een uitgebouwd deel met hierop een iets uitkragend en van een vernieuwde ijzeren balustrade en dekstenen voorzien balkon. Dit balkon is in de plaats gekomen van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een eerder hoger doorlopende gevel, die werd gedekt door een aangekapt dwarsdak. In de uitbouw drie vensteropeningen onder rollaag en met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten vierruits draairamen onder, en achtruits valramen boven; links hiervan zes vergelijkbare vensteropeningen. In linker zijgevel een vergelijkbaar venster en hiernaast de verbinding met de nieuwe aanbouw. In de rechter kopse zijgevel een vijftal vensteropeningen onder rollaag, met betonnen kalf, waarin met roeden verdeelde dubbele houten tweeruits draairamen onder, en vierruits valramen boven. In de noordoostelijke langsgevel vier vergelijkbare vensters, terwijl een vroegere vijfde - de tweede van links - is dichtgemetseld. Alle draairamen voorzien van aan weerszijden effen groen geschilderde plaatstalen luiken. Zinken mastgoten. Interieur gemoderniseerd.

De nieuwe aanbouw is gebouwd op een rechthoekige plattegrond die aan de zuidwestzijde overgaat in het oudste volume. Aansluiting in noordwestelijke langsgevel via een blind geveldeel en een portiek met toegang; links hiervan een reeks vensteropeningen. Aan de zuidoostzijde aansluiting via een hoofdzakelijk glazen wand en vervolgens een verspringing van de gevel. Ter hoogte van de aansluiting een rechthoekige bakstenen schoorsteen, haaks op het oudste volume.

Waardering

VLUCHTLEIDINGSCENTRUM, van algemeen belang als zeldzaam en goed herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op locale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de specifieke ligging met ruim uitzicht, uit de samenhang van en met het totale vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529758

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82937/86

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 21 ligt vrijstaand en relatief solitair aan de oostzijde van het terrein van Kop van Deelen in een bosachtig terrein, oostelijk van gebouw 15 en noordoostelijk van nummer 16. Het werd in 1940 gebouwd als 'Telefonbunker' of bunker voor de verbindingdienst en werd - gezien de relatief afgezonderde en hoge situering - mogelijk ook gebruikt voor draadloze verbindingen ('Funkbunker'). Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau onderdeel van een ijle cluster van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Het gebouw is ten dele nog in technisch gebruik en ten dele in gebruik als vleermuizenonderkomen.

Omschrijving

Gewapend betonnen BUNKER van de verbindingdienst, die is gebouwd op een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond en die wordt gedekt door een vermoedelijk ruim een meter dik, naar weerszijden iets hellend, gewapend betonnen dak. De grootste lengte van de bunker strekt zich uit van noordwest naar zuidoost; aan de zuidoostkant een iets lagere, eveneens gewapend betonnen aanbouw waarin een portiek met terugliggende toegangsopening, waarin intacte plaatstalen deur. De noordoostzijde is rechts voorzien van een aanbouw en bevat links een toegangsopening onder profielstalen latei waarin enige resten van een houten kozijn, en daarachter een portiek met een terugliggende en intacte plaatstalen deur, vergelijkbaar met de al eerder genoemde. Alle gevels en het dak vertonen sporen van bekleding met dakleer en verder zijn op verscheidene plaatsen onder meer kokers van ventilatie- en / of gasluissystemen zichtbaar.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

BUNKER van de verbindingdienst, van algemeen belang als zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complexwaarden, die onder meer kunnen blijken uit de in esdorpstructuur gegoten camouflage, uit de specifieke ligging op afstand en op hoogte, en uit de samenhang van en met het totale vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

Monumentnummer*: 529759

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82937/90

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Deelen	Ede	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Deelen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 22 ligt vrijstaand aan de oostzijde van de dwarsweg over het terrein van Kop van Deelen, tussen de gebouwen 13, 14 en 14a, met aan de westzijde een vrijwel onbelemmerd schootsveld over het vliegterrein. Werd mogelijk gebouwd voor de 'Nahverteidiging': een bunker voor verdediging op korte afstand. Gebouw 22 kwam in 1940 tot stand en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau onderdeel van een ijl complex van in esdorpatchtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster van enige in lineair verband geplaatste gebouwen met uiteenlopende functies.

Omschrijving

Op souterrainniveau uitgevoerde eenlaagse gewapend betonnen BUNKER, vermoedelijk voor nabijverdediging, die is gebouwd op een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond en die wordt gedekt door een bijna vlak en monolithisch gewapend betonnen dak. De grootste lengte van de bunker is evenwijdig aan de dwarsweg en strekt zich uit van noordwest naar zuidoost. Rechts in de zuidwestelijke gevel een iets door de rooilijn uitstekende massa. Links, iets boven maaiveldniveau een laag en breed, door versnijdingen in de muurdikte uitgespaard kijk- en schietgat en een klein vierkant vakje. De linker of noordwestgevel is vlak uitgevoerd en blind, terwijl de overigens eveneens blinde noordoostgevel een aantal vergelijkbare kleine vierkante 'vakjes' bevat, die mogelijk relictten zijn van ventilatiekanalen of gasluissystemen. Alle gevels en het dak vertonen sporen van bekleding met dakleer. De rechtergevel is voorzien van een uitgebouwde, betonnen portiek met enkele neerwaartse traptreden naar souterrainniveau. De portiek kan tegenwoordig worden afgesloten met een later aangebracht, ijzeren hekwerk en leidt naar een losstaande plaatstalen, naar buiten draaiende deur rechts. In het verlengde van de trap een vergelijkbare kijk- en schietopening met daarboven in rode blokletters geschilderd 'Verboden te roken

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en vuur te gebruiken'. Het interieur omvat op souterrainniveau een rechthoekige, ongeveer 2,5 m hoge ruimte, met centraal een betonnen paddestoelkolom en in twee wanden neerklapbare stalen kleppen, corresponderend met de beide genoemde schietgaten. Naast deze kennelijke gevechtsruimte een smalle ruimte die bereikbaar is via een houten deur met rechts naast de deur een gekleurde krijttekening van een staande schilderende man, en profiel weergegeven. In beide ruimten enige relictten van buisradiatoren van een oud centraal verwarmingssysteem met zogenoemde 'gestanste ribbenbuizen' als convectors. De bunker bevat mogelijk nog meer ruimten, maar deze waren vermoedelijk niet vanuit de huidige ingang toegankelijk.

Waardering

BUNKER voor verdedigingsdoeleinden, van algemeen belang als zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de in kunstmatige esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de specifieke ligging met onbeperkt uitzicht en schootsveld over het gehele vliegterrein, en uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529760

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82938/65

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Deelen	Ede	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Deelen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Otterlo	C			773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 23 ligt vrijstaand aan de huidige Hoenderloseweg, tussen gebouw 18 en gebouw 19, iets ten zuidoosten van de hoofdingang van het terrein van Kop van Deelen. Werd in 1940 gebouwd als 'Sonderbau', met aan de voorzijde onbelemmerd zicht over het gehele vliegterrein en aan de achterzijde grenzend aan bebost gebied en gedeeltelijk verdiept ten opzichte van het terrein, waardoor het gebouw aan de zuidzijde slecht bereikbaar is via een betonnen trap met ijzeren leuningen. Gebouw 23 was in de oorlog gecamoufleerd met een boerderijachtige op- of ombouw, maar het werd daarna gereduceerd tot betonnen bunker. In het relatief recente verleden is het gebouw in het kader van een nieuwe functie grotendeels voorzien van een groen geschilderde profielijzeren mantel en een bakstenen aanbouw, terwijl bovendien een zend- en / of ontvanginstallatie op het dak werd geplaatst. Deze toevoegingen zijn voor bescherming van ondergeschikt belang. Op macroniveau is gebouw 23 onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau is het gebouw onderdeel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen, terwijl het op microniveau hoofdonderdeel is van een los gegroepeerde cluster van direct met de vluchtcontrole verbonden onderkomens. Hierbinnen had gebouw 23 een belangrijke bestemming als commandobunker, namelijk als noodcommandocentrum in geval van vijandelijke - dus geallieerde - luchtaanvallen.

Omschrijving

Relatief omvangrijke, maar door latere ommanteling en aanbouw amper zichtbare, gewapend betonnen COMMANDOBUNKER, gebouwd op een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond en gedekt door een naar weerszijden iets aflopend gewapend betonnen dak. De lengteas loopt ongeveer van noordwest naar zuidoost en is globaal evenwijdig met de Hoenderloseweg. De rechter en de linker zijgevel bevatten in de muurdikte uitgespaarde gevelopeningen met haaks hierop plaatstalen deuren. De noordoostelijke achtergevel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wordt geheel aan het zicht onttrokken door de ommanteling. De eenlaagse, in baksteen uitgevoerde en vermoedelijk in twee fasen tot stand gekomen aanbouw ligt grotendeels aan de kant van de Hoenderloseweg en bepaalt een deel van de huidige zuidwestgevel. Rechts loopt de aanbouw voorbij een uit de rooilijn vooruitspringend deel en half rond om naar de zuidoostzijde; de aanbouw bevat hier moderne gevelopeningen en links daarvan spaarvelden. Het interieur omvat verschillende ruimten, waarbinnen onder meer een aantal gewapend betonnen paddestoelkolommen, stalen kleppen behorend tot kijk- en schietgaten, en kleine vierkante 'vakjes', die mogelijk relictten zijn van luchtkanalen of gassluissystemen.

Waardering

COMMANDOBUNKER, van algemeen belang als zeldzaam onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complexwaarden, die onder meer kunnen blijken uit de in kunstmatige esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de specifieke ligging met (oorspronkelijk) onbelemmerd uitzicht over het hele vliegveldterrein, en uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529761

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82938/73

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 670

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 24 en een annexe put liggen vrijstaand en solitair ten westen van het terrein van Kop van Deelen temidden van enig opgaand groen in verder open terrein, in de bocht van de huidige Hoenderloseweg bij het begin van de voormalige Brinkhorsterweg. Gebouw 24A is in 1940 als 'Sonderbau' gerealiseerd, om als onderkomen te functioneren voor een pompinstallatie ten dienste van de watervoorziening van het kamp Kop van Deelen, en mogelijk ook voor verdere ontginning en exploitatie van de belendende heidegronden. Op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945.

Omschrijving

Onderkelderd eenlaags bakstenen POMPGEBOUW op rechthoekige plattegrond en gedekt door een met betonnen pannen belegd schilddak. Kopgevel zuidzijde bevat centraal de verdiept gelegen en via een van links dalende bakstenen trap te bereiken toegangsopening. Hierin dubbele houten deuren onder hanenkam; linksboven een klein rechthoekig venster onder strek, en rechtsboven een groter getoogd venster onder gebogen strek. Langsgevel oostzijde met twee vergelijkbare vensters; de kopgevel noordzijde met drie vergelijkbare vensters en langsgevel west met rechts twee vergelijkbare vensters en een klein rechthoekig venster. Alle vensteropeningen met trespaplatten dichtgezet. Rechts naast het pompgebouw een betonnen PUT, kolk of puls, afgesloten met een groot scharnierend gietijzeren deksel met boutsluiting.

Waardering

POMPGEBOUW met PUT, van algemeen belang als zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

architectuurhistorische, krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complexwaarden, die onder meer kunnen blijken uit de voor de bouwtijd karakteristieke vormen en details, uit de in kunstmatige esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de specifieke lage ligging aan de voet van de Kop van Deelen, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept, en uit de functionele band met het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

Monumentnummer*: 529762

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82938/78

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw A1 ligt vrijstaand aan de noordzijde van de vroegere Deeler Buurtweg, rechts naast gebouw 11, ten opzichte waarvan het iets achteraf is gesitueerd. Gebouw A1 werd in 1940 gebouwd en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau is het onderdeel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau onderdeel van een los gegroepeerde cluster gebouwen.

Omschrijving

Eenlaagse bakstenen SCHUUR op rechthoekige plattegrond en gedekt door een flauw achterwaarts hellend dak met kort overstek dat aan de voor- en achterzijde rust op houten klossen. Centraal in de voor- of zuidgevel een toegangsopening onder met dubbele opgeklampte naar buiten openslaande houten deuren. Achtergevel blind uitgevoerd en beide zijgevels voorzien van een onverdeeld venster. Het interieur, dat bestaat uit een ongedeelde ruimte, omvat onder meer een door een reeks evenwijdige, op ongeveer 30 cm afstand staande planken gedragen houten kap.

Waardering

SCHUUR, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in de detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, uit de samenhang met het belendende

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gebouw, en uit de onderlinge verwantschap van de toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

Monumentnummer*: 529763

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82938/48

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Deelen	Ede	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Deelen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Otterlo	C			773

*Omschrijving***

Inleiding

Gebouw B1 ligt vrijstaand ten noorden van de vroegere Deeler Buurtweg, zuidelijk aan de achteromweg, globaal tussen de gebouwen 8 en 10. Gebouw B1 werd in 1940 gebouwd en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau is het onderdeel van een ijl complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau van een los gegroepeerde cluster gebouwen. Gebouw B1 bestaat uit twee los van elkaar staande onderdelen: een evenwijdig met de achterweg gebouwd garagedeel en een haaks hierop staand, slechts overkapt deel, dat een dichtgestorte smeerkuil bevat.

Omschrijving

Eenlaagse bakstenen GARAGE op rechthoekige plattegrond en gedekt door met gegolfde grauwe holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels, met aan de achterzijde een lagere dakvoet dan voor. De gehele voor- of noordgevel ingenomen door een viertal dubbele houten opgeklampte deuren, die bovenin zijn uitgevoerd met afgeschuinde hoeken. De linker- en de rechtergevel zijn blind uitgevoerd in baksteen; de achtergevel is rechts voorzien van een vermoedelijk latere bakstenen aanbouw onder flauw hellend lessenaarsdak en met dubbele houten deuren en links hier tegen aan een bakstenen hok met een vrijwel vierkante, nu niet afsluitbare toegangsopening. Aan de voorzijde, boven de deuren, een mastgoot. Het interieur bestaat uit één ongedeelde ruimte, die nu geen technische voorzieningen meer bevat. De deuren zijn aan de binnenzijde versterkt door middel van extra regelwerk, terwijl boven de afgeschuinde hoeken schoren zijn aangebracht. De geheel onbeschoten kap wordt gedragen door houten spanten en sporen, met aan de achterzijde standvinken.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Losstaande, overkapte SMEERKUIL, bestaande uit een zestal dunne profielijzeren dragers die door middel van drie ijzeren polonçeauspanten en houten versterkingen een flauw hellend zadeldak met metalen golfplaat dragen. Provisorisch plaatwerk tegen regeninslag. In het plaveisel een dichtgestorte smeerkuil.

Waardering

GARAGE met SMEERKUIL, van algemeen belang als zeldzame en herkenbare onderdelen van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur en tot in de detaillering uitgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de specifieke samenhang van deze beide onderdelen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529764

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 december 2012
Kadaster deel/nr	82938/56

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Deelen	Ede	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Deelen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Otterlo	C			773

*Omschrijving***

Inleiding

Onderdeel G10 ligt vrij aan de oostzijde van de dwarsweg ten noorden van gebouw 13. Het werd als 'Regelbau' tot stand gebracht in 1940, met een functie als bluswaterbunker en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Op mesoniveau is het onderdeel van een ijz complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen.

Omschrijving

In een ongeveer 70 cm hoog en zeven meter lang bakstenen muurtje met deklaag gelegen BLUSWATERBUNKER met dubbele rood geschilderde plaatstalen deuren, waarachter een ondiepe ruimte voor het koppelen van slangen. Achter het muurtje een onzichtbaar waterreservoir onder kunstmatig talud.

Waardering

BLUSWATERBUNKER, van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de samenhang van het totale concept en de ruimtelijke hoofdlijnen.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Verdedigingswerken en militaire gebouwen	Bijgebouwen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 532126

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 december 2012
Kadaster deel/nr 82969/144

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 17, een GASMASKERPROEFGEBOUW, ligt met de nok evenwijdig aan de weg en vrijstaand in een enigszins beboste omgeving, aan de zuidzijde van de toegangsweg, ten zuidwesten van gebouw 16. Gebouw 17 werd in 1940 of kort daarna gebouwd en is op macroniveau deel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945, op mesoniveau van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau van een los gegroepeerde cluster van gebouwen. Functioneel moet dit gebouw, waarin het gebruik van gasmaskers kon worden geoefend, in relatie tot het nabij gelegen brandweergebouw worden gezien. Bovendien is het een getuige van de Duitse vrees voor een gasoorlog en de voorzorgsmaatregelen daartegen. Het interieur en de verdeling daarvan is aangepast aan de herbestemming als leslokaal met open zoldering, met toilet en kleine keuken; binnenwanden en dak geïsoleerd, bekleed. Witte windveren en goten vernieuwd.

Omschrijving

Eenlaags, bakstenen GASMASKERPROEFGEBOUW op rechthoekige plattegrond, iets terugliggende plint en gedekt door een met grauwe gegolfde pannen gedekt zadeldak tussen puntgevels. Noordoostelijke kopgevel bevat de toegangsoening met vlakke houten deur links en klein vierruits valraam rechts. Op zolderniveau een toegangsoening met dubbele naar buiten openende houten deuren onder rollaag. De kopse zuidwestgevel bevat centraal een klein vierruits valraam en hier linksboven een op enige hoogte een uitgebouwd en aangesmeerd bakstenen rookkanaal, dat van origine in verband kan worden gebracht met de functie van de proeven voor gebruik en dichtheid van maskers. Langsgevel noordwestzijde met drie kleine vensters, evenwichtig verdeeld. Zuidoostelijke langsgevel met rechts een vergelijkbaar venster en links een groot met roeden verdeeld 16-ruits venster (2 verticaal x 8 horizontaal) onder betonnen latei, dat in verband met de functie kan worden gebracht, als observatievenster. Alle andere gevelopeningen op de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

begane grond onder hanenkam. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Gordingenkap met twee kappebinten met trek balk en korbelen.

Waardering

GASMASKERPROEFGEBOUW, van algemeen belang als zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op locale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit voor de functie kenmerkende details, zoals schoorsteen en groot venster, uit de situering nabij en ensemblewaarde met de brandweerkazerne waarmee een functionele binding voor de hand ligt, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge congruentie van de hierbij toegepaste vormen. Ook is het object in nationaal en internationaal opzicht zeldzaam, mogelijk uniek, als voorbeeld van een gasmaskerproefgebouw in relatie tot een Duits vliegveld uit de oorlogstijd.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument